

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація»

за освітньою програмою

«Економіка та організація туристичної діяльності»

на тему: **«Організаційно-економічні засади розвитку
гастрономічного туризму (на прикладі туроператора
«Веселка»)»**

Виконавець:

студентка Центру заочної форми
навчання

Волна   Аліна   Ігорівна

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

Галасюк Світлана Сергіївна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним із дієвих факторів розвитку регіонів України є гастрономічний туризм, тобто перспективний напрям туристичної діяльності, який використовує особливості харчування туристів не лише як базовий елемент надання послуг у місці тимчасового перебування, але й як окремий атрактивний складник дестинацій.

В умовах воєнного стану, коли туристопотік в Одесу скорочується через неможливість відвідувати пляжі та купатися в морі, що спричинено мінною небезпекою, потрібно шукати інші варіанти «туристичних магнітів». Тому розвиток гастрономічного туризму в Одеському регіоні є одним із важливих напрямків роботи туристичних фірм для залучення туристів на територію нашої області. На цей вид туризму є значний соціальний запит. Багато туристів хочуть насолоджуватися саме одеською кухнею, відвідуючи ресторани та інші об'єкти харчування в обласному центрі та в інших дестинаціях Одещини.

Мета дослідження – розроблення та обґрунтування практичних рекомендацій, спрямованих на виявлення організаційних та економічних можливостей розвитку гастрономічного туризму на прикладі діяльності туроператора «Веселка».

Завдання дослідження:

- вивчення сутності та різновидів гастрономічного туризму;
- систематизація інформації про світовий та вітчизняний досвід розвитку гастрономічного туризму;
- розгляд особливостей створення турів для гурманів;
- виявлення специфіки функціонування туроператора «Веселка»;
- аналіз асортименту турів, організованих туроператором «Веселка»;
- дослідження основних показників виробничо-економічної діяльності туроператора «Веселка» в динаміці за три роки;
- оцінка конкурентної позиції туроператора «Веселка» на ринку гастрономічного туризму;
- розробка комплексу заходів щодо вдосконалення організації гастрономічних турів туроператором «Веселка»;
- економічне обґрунтування організації турів для гастрономічного туризму туроператором «Веселка».

Об'єкт дослідження – процес розвитку гастрономічного туризму.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних і практичних аспектів, пов'язаних з організаційно-економічним розвитком гастрономічного туризму на прикладі діяльності туроператора «Веселка».

Методи дослідження. Для виконання кваліфікаційної роботи були використані такі методи дослідження: діалектичний метод пізнання, абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення та формування висновків), ситуаційний аналіз, метод абсолютних, середніх та відносних величин, методи порівняння, економіко-статичний, графічний тощо.

Інформаційна база дослідження. Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять наукові публікації вітчизняних та закордонних вчених, українські нормативно-правові акти, матеріали науково-практичних конференцій, інтернет-ресурси, а також звітні дані туроператора «Веселка» за ряд років.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки комп'ютерного тексту. Основний зміст викладено на 75 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 6 рисунків.

Апробація результатів дослідження. Тема кваліфікаційної роботи сформована відповідно до напрямів науково-дослідної роботи кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу ОНЕУ. Основні результати кваліфікаційної роботи представлені в матеріалах науково-практичної конференції у вигляді публікації тез доповіді:

1. Особливості організації турів для гурманів / А.І. Волна // Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти, 12.04.2023 р. Одеса: ОНЕУ, 2023. С. 61-65.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи *«Теоретичні аспекти організації гастрономічного туризму»* розглянуто сутність та різновиди цього виду туризму; систематизовано відомості про світовий та вітчизняний досвід розвитку гастрономічного туризму; виявлено особливості створення турів для гастрономічного туризму.

Другий розділ кваліфікаційної роботи *«Організаційно-економічні аспекти розробки турів для гастрономічного туризму на прикладі туроператора «Веселка»* присвячено вивченню специфіки функціонування цього туроператора; аналізу асортименту організованих ним турів; динаміці основних показників виробничо-економічної діяльності туроператора «Веселка» за ряд років.

У третьому розділі *«Рекомендації, спрямовані на розвиток гастрономічного туризму на прикладі туроператора «Веселка»* на підставі аналізу основних конкурентів серед туроператорів, що займаються організацією гастрономічного туризму на території Одеського регіону, розроблено пропозиції, спрямовані на розвиток цього виду діяльності в дестинації. Розроблено комплекс заходів щодо вдосконалення організації гастрономічних турів туроператором «Веселка» та здійснено економічне обґрунтування деяких з них.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити основні висновки:

1. Встановлено, що в українській туризмології немає єдиного термінологічного визначення гастрономічного туризму. Вивчено думки науковців щодо дефініцій «продовольчий», «кулінарний» та «гастрономічний» туризм. Розглянуто сучасну кваліфікацію різновидів гостротуризму. З'ясовано, що гастрономічний туризм є безумовним складником будь-якого іншого виду туризму (сільського, ділового, подієвого, освітнього, спортивного, культурно-пізнавального, рекреаційного тощо) через одну з головних фізіологічних потреб людини – в їжі. Проте зараз гастрономічний туризм набирає шалених обертів як окремий спеціалізований вид. Вивчено фактори, що сприяють розвитку гастрономічного туризму та розглянуто його особливості. Систематизовано відомості про світові тенденції розвитку гастрономічного туризму.

2. Розглянуто світовий і вітчизняний досвід розвитку гастрономічного туризму. Виявлено, що найбільш популярними об'єктами гостротуризму є: підприємства ресторанного господарства, заклади торгівлі локальними продуктами харчування, гастрономічні свята і фестивалі, кулінарні майстер-класи, гастрономічні ярмарки і виставки. Вивчено відомості про п'ять основних напрямків гастрономічного туризму за кордоном – італійську, французьку, грузинську, іспанську та тайську кухню, які користуються великою популярністю серед поціновувачів гастрономічного туризму. Розглянуто досвід розвитку гастрономічного туризму в Україні, його переваги та недоліки. Зосереджено увагу на першому в нашій державі еногастрономічному маршруті – «Дороги вина та смаку Української Бессарабії», який у травні 2023 р. отримав престижну нагороду – обрання переможцем Wine Travel Awards в номінації «Регіон року».

3. Вивчено особливості створення турів для гастрономічного туризму, визначено їх мету та основні завдання, категорії споживачів. Систематизовано відомості про різновиди гостротурів, серед яких можна виділити: ресторанны, сільські, подієві, освітні, екологічні, спеціалізовані продуктові, комбіновані. Детально вивчено складові гастрономічних турів, які можуть включати різноманітні заходи – від відвідування закладів ресторанного господарства з дегустаціями та екскурсій на об'єкти виробництва продуктів харчування до участі у фестивалях, майстер-класах, батлах, конкурсах, зборі врожаю та гастрошопінгу. Розглянуто основні шляхи, спрямовані на сприяння організації гастрономічних подорожей з метою підвищення доходності і прибутковості туристичного бізнесу, збільшення тривалості перебування туристів в дестинації, підтримки малого й середнього бізнесу, що займається обслуговуванням туристів в гостротурах.

4. Досліджено організаційно-економічні аспекти розробки турів для гастрономічного туризму на прикладі туроператора «Веселка». Виявлено, що основна організаційна форма роботи цього підприємства – створення

авторських турів для внутрішнього і в'їзного туризму на території Одеського регіону, в Карпатах і Чернівецькій області, а також на Миколаївщині та Херсонщині (до війни). Встановлено, що ТОВ «Веселка» має дуже інформативний сайт, через який співпрацює з великою кількістю туроператорів-розробників авторських турів, допомагаючи їм в реалізації на засадах турагентської діяльності. Розглянуто організаційну структуру управління даними туроператором, виявлено її тип та досліджено кадровий склад персоналу.

5. Проведено аналіз асортименту турів, організованих туроператором «Веселка». Виявлено, що дана турфірма створює тури різних типів, зокрема для гастрономічного туризму. Переважна більшість з них мають спрямованість на організацію винного туризму. Проте існують й тури з пропозиціями кулінарних майстер-класів, відвідуванням шоу-програм, комбінуванням основних страв (сир та вино, равлики та вино). В багатьох турах як локація використовується база відпочинку «Акуна Матата», яка здобула популярність серед постійних клієнтів турфірми.

6. Вивчення динаміки основних показників виробничо-економічної діяльності туроператора «Веселка» за 2019-2021 рр. дозволило встановити, що найбільш складним роком за цей період виявився 2020, коли були суворі карантинні обмеження через пандемію коронавірусу. В той рік турфірма змогла вижити завдяки своєму основному профілю – орієнтації на розвиток внутрішнього туризму. Основні доходи ТОВ «Веселка» отримує від туроператорської діяльності. Крім того, джерелами доходу є діяльність з реалізації турів фірм-партнерів та інші види турагентської діяльності (продаж окремих туристичних послуг, страхових полісів тощо). Туроператор «Веселка» є прибутковим підприємством, проте показники його діяльності зменшуються, як і всі види рентабельності, що потребує внесення деяких коректив в його роботу.

7. Зроблено оцінку конкурентної позиції туроператора «Веселка» на ринку гастрономічного туризму Одеського регіону. Встановлено, що основними конкурентами з цього приводу є турфірми «Тудой-Сюдой», «Бюро подорожей «Сім'я» та «Авторські тури «Alex Gut». ТОВ «Веселка» поступається своїм конкурентам, проте має достатньо високий загальний рейтинг в мережі інтернет (4,6 бали з 5,0 можливих). Крім конкурентного аналізу основних гравців, в кваліфікаційній роботі пропонувано деякі заходи, що мають сприяти розвитку гастрономічного туризму в Одеському регіоні: відновлення та розширення кола гастрономічних фестивалів; зроблення акценту на українську та одеську кухню в закладах ресторанного господарства (особливо тих, що розташовані в середмісті); збільшення кількості музеїв, присвячених кулінарним стравам або продуктам чи напоям; пошук нових локацій для гастрономічного туризму на Одещині та залучення нових учасників до цього виду туризму; координація та підтримка з боку держави тощо.

8. Розроблено комплекс заходів щодо вдосконалення організації гастрономічних турів туроператором «Веселка». Виявлено основні переваги

та недоліки в його діяльності за результатами вивчення відгуків клієнтів, залишених в мережі інтернет. Створено SWOT-аналіз роботи туроператора «Веселка». Внесено пропозиції щодо розробки деяких турів – ресторанного, сільського, подієвого, екологічного, спеціалізованого продуктового гастротурів тощо.

9. Створено програму комбінованого гастротуру «Біляївка – смачна провінція» терміном 2 дні для групи гурманів. Зроблено економічне обґрунтування доцільності включення такого туру в асортимент туроператора «Веселка».

АНОТАЦІЯ

Волна А.І. «Організаційно-економічні засади розвитку гастрономічного туризму (на прикладі туроператора «Веселка»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація»

за освітньою програмою «Економіка та організація туристичної діяльності»

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес розвитку гастрономічного туризму на прикладі діяльності туроператора «Веселка».

У роботі розглянуто сутність та різновиди гастрономічного туризму; вивчено світовий та вітчизняний досвід розвитку цього виду туризму; систематизовано відомості про особливості створення турів для гастрономічного туризму.

В аналітичній частині розглянуто загальну характеристику діяльності туроператора «Веселка», зроблено аналіз асортименту турів, пропонуваніх ним; досліджено динаміку виробничо-економічної діяльності туроператора «Веселка»; виявлено конкурентну позицію даного туроператора серед інших туристичних підприємств на ринку гастрономічного туризму.

Внесені пропозиції, спрямовані на розроблення нового гастро-туру та зроблено економічне обґрунтування його впровадження в діяльність туроператора «Веселка».

Ключові слова: гастрономічний туризм, гастро-тури, різновиди гастрономічних турів, туроператори, страви національної кухні.

ANNOTATION

Volna A.I. «Organizational and economic principles of the gastronomic tourism development (on the example of the tour operator «Veselka»)»

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in a specialty

242 «Tourism and recreation»

according to the educational program «Economics and organization of tourist activity»

Odesa National University of Economics. - Odesa, 2023.

The qualification work consists of three sections. The object of the study is the process of development of gastronomic tourism based on the example of the activity of the tour operator «Veselka».

The work examines the essence and types of gastronomic tourism; the world and domestic experience of the development of this type of tourism was studied; information on the peculiarities of creating tours for gastronomic tourism is systematized.

In the analytical part, the general characteristics of the activity of the «Veselka» tour operator were considered, the range of tours offered by it was analyzed; the dynamics of the production and economic activity of the tour operator «Veselka» was investigated; the competitive position of this tour operator among other tourist enterprises in the gastronomic tourism market was revealed.

Proposals aimed at the development of a new gastro-tour were made and the economic justification of its implementation in the activities of the tour operator «Veselka» was made.

Keywords: gastronomic tourism, gastro-tours, types of gastronomic tours, tour operators, dishes of national cuisine.